

*Dorđe Obradović**

Self-regulation of the Journalism Profession on a Fundamental Level

Summary

The need for self-regulation on the national level for the journalism profession is indisputable because, by it, the responsibility for ethics of publications is placed on the profession and different forms of censure and legal proceedings, including imprisonment, are prevented. Such an approach already exists and functions well in many democratic developed countries, especially in the countries of Northern Europe, and transitional countries should adopt this approach as well. However, self-regulation on the national level cannot be sufficient, except in limited numbers of extreme cases, because any form of it, such as the Council for Medias and other similar solutions, can neither monitor everything that medias publish, nor influence the advancement of ethical best practices in publications. Therefore, self-regulation of the journalism profession on the fundamental level is necessary for all types of media, regardless if it is globally accessible new medias, national, regional or local medias. The government should legally mandate it, so that media outlets are forced to comply and commissioners for ethics would implement it in all medias, among journalists and editors with analytic but preventive, educational tasks.

Key Words: Journalism, Ethics, Self-regulation, Medias, Commissioners for Ethics

* The author has a PhD and he is a lecturer at the University of Dubrovnik

*Dorđe Obradović**

Samoregulacija novinarske profesije na temeljnoj razini

Sažetak

Ne smije biti sporna nužnost samoregulacije novinarske profesije na državnoj razini zato što se njome odgovornost za etičnost javnih objava prebacuje na struku i sprječavaju se različiti oblici cenzure i sudski progoni sa zatvorskim kaznama. Takav pristup već postoji i dobro funkcionira u mnogim demokratski razvijenim zemljama, posebno onima u Sjevernoj Europi, pa bi njemu trebalo težiti i u tranzicijskim društvima. No, samoregulacija samo na državnoj razini ne može biti dovoljna zato što bilo koji njezin oblik, poput Vijeća za medije i(li) sličnih rješenja, ne može stići pratiti sve što mediji objavljuju, pa niti utjecati na povišenje etičke razine javnih objava, osim u ograničenom broju ekstremnih slučajeva. Zato je nužna samoregulacija novinarske profesije na temeljnoj razini, u glasilima, neovisno o tome radi li se o globalno dostupnim novim medijima, nacionalnim, regionalnim ili lokalnim glasilima. Nju bi država morala propisati zakonom kao obvezu kako je vlasnici medija ne bi izbjegavali, a provodili bi je povjerenici za etičnost unutar glasila i među novinarima i urednicima s analitičkim, ali i preventivnim, obrazovnim zadacima.

Ključne riječi: novinarstvo, etika, samoregulacija, glasila, povjerenici za etičnost .

* Autor je doktor znanosti i viši asistent Sveučilišta u Dubrovniku

Mogućnost da milijuni ljudi diljem svijeta mogu objavljivati što misle drugima upravo zbog toga golemog broja koji će se s godinama sve više približavati broju ukupnoga stanovništva, ujedno je i ograničenje, jer će mnoge poruke u tom, gotovo nemjerljivom mnoštvu pročitati samo njihovi autori. Zato će i dalje postojati glasila i novinari koji će obavješćivati različite javnosti o onome što se zbiva. Glasila koja budu vjerodostojna, imat će zavidan broj ozbiljnih korisnika poruka, a ostala će privlačiti pojedince i skupine kojima nije važna istinitost nego niske strasti zadovoljavaju i čitanjem neetičnih priloga i uživaju u voajerstvu, kao što ima pojedinaca i skupina koji slične strasti zadovoljavaju pedofilskim, terorističkim ili ostalim sadržajima, suprotnima ne samo moralu, nego i zakonima. Višesmjerno komuniciranje (glasilo – primatelj poruka, primatelj poruka – glasilo, primatelj poruka – primatelj poruka i primatelj poruka – neodređene javnosti) u glasilima koja imaju velik broj posjeta, prevladava u posljednje vrijeme, a u budućnosti će se s nezaustavljivim širenjem komuniciranja ono jednosmjerno sve više smanjivati u korist višesmjernoga. Upravo zbog navedenih odnosa između različitih komunikatora i smjerova, uobičajen izraz *dvosmjerno komuniciranje* u hrvatskoj komunikološkoj literaturi, zamijenjen je u ovome radu izrazom *višesmjerno komuniciranje* jer on sadržajno posve odgovara svojem značenju u mrežnim glasilima.

Naglim ubrzanjem internetskih veza i dostupnošću računalne tehnologije, posebno poslije 2000. godine u novim je medijima ostvareno višesmjerno komuniciranje koje po opsegu postaje sve važnije i nije više daleka, željena pretpostavka, nego stvarnost kojoj se mnoga društva, a među njima je i hrvatsko, nisu prilagodila.¹

Pojam *novi mediji* mijenja se kako se mijenja i tehnologija tijekom razvitka ljudskoga društva. Kao što je radio bio novi medij prije Drugoga svjetskog rata, a televizija poslije njega, to su već desetljećima klasični mediji. Uz mrežna glasila, u pojam novih medija još se uvijek ubraja teletekst, jer mu je digitalna tehnologija prijenosa (televizijskoga) signala povećala mogućnosti i udahnula nov život, uz njega idu videotekst i hipertekst, koji se još uvijek razvijaju, multimedijски sadržaji na dlanovnicima i mobilnim telefonima, elektroničkome papiru, velikim javnim pokazivačima (zaslonima) i općenito hipermedijima u koje se mogu ubrojiti svi sadašnji i budući višestruki mediji koji omogućuju korisniku

¹ Obradović, Đorđe: **Etičke dvojbe u mrežnim izdanjima dnevnih listova**, doktorska disertacija, Sveučilište u Zadru, Zadar, 2008., str. 370. i 371.

posredstvom brojnih poveznica napredno biranje, pretraživanje i uporabu sadržaja koji je samo njemu zanimljiv te mogućnost komuniciranja s drugim korisnicima.

Novi mediji – stara etika

Ljudi ne samo da ne mogu živjeti bez medijskih poruka, nego sve više njih želi odašiljati medijske poruke. Široka dostupnost novih medija koji omogućuju višesmjerno komuniciranje bez vremenskoga odmaka zadovoljila bi potrebe ljudi za informiranošću i informiranjem zainteresiranih onime što sami smatraju važnim. Bilo bi gotovo idealno kad bi svi sudionici komunikacijskoga procesa bili moralni i željeli objavljivati samo provjerene i istinite objave, uobličene kako znaju i koliko su sposobni. Ali, među masama onih kojima je tehnologija omogućila da postanu i izvor i pošiljatelj i primatelj poruke, mnoge uopće ne zanima jesu li poruke koje šalju istinite, a podaci provjereni. Najgore od svega jest što mnogi namjerno šalju neistinite poruke, objavljuju lažne podatke, šire izmišljotine, vrijeđaju i kleveću pojedince i skupine, od lokalnih do globalnih razmjera, skriveni iza lažnih imena. Zbog svega rečenog, etičnost u procesu masovnoga komuniciranja postaje sve više najvažnijim pitanjem budućnosti međuljudskih odnosa, a etika temeljnom znanošću i nužnim uvjetom bilo koje praktične djelatnosti.

Budući da je novinarstvo otvorena profesija, kojom se bave oni koji su se za nju školovali, a i koji su se školovali za neko drugo zanimanje, kao i oni koji imaju samo obvezatno obrazovanje, etika novinarstva kao poziva mora se odnositi na rezultate novinarskoga rada, na ono što oni objavljuju u različitim glasilima, a ne samo na osobe koje steknu novinarsku diplomu. U suprotnome, svi koji nisu polagali etiku novinarstva, bili bi od nje oslobođeni i u novinarskom radu jer ne bi mogli primjenjivati ono što nisu učili ili za što nikad nisu čuli. Neovisno o završenome stupnju obrazovanja, etika novinarstva obvezuje sve koji se njime bave, jer njihovi medijski prilozi moraju biti etični. Naime, inače predstavljaju manipuliranje javnostima i istinom, što je suprotno osnovnoj svrsi i ulozi novinarstva u društvu.

Ovaj logičan zaključak nije lako ostvariti u praksi upravo zbog otvorenosti novinarstva kao profesije. Netko tko se profesionalno bavi

novinarstvom, ne mora biti član novinarskih udruga pa ga ne obvezuju ni njihovi etički kodeksi. Ako se pritom nije stručno obrazovao, ne mora biti obaviješten ni o osnovama opće i etike profesije. Upravo zato treba ustrajati na stajalištu da novinarski prilozi moraju biti u skladu s etičkim načelima struke, koja moraju imati sva glasila, uz postojeće etičke kodekse novinarskih udruga na različitim razinama. Nije sramota biti samouk, pa i novinari koji nemaju visoko obrazovanje, ili nisu stručno obrazovani, etička načela mogu naučiti. Sramota je biti neuk, a moći učiti; a kad je o novinarima riječ, neukost nije samo sramotna, nego i opasna, zbog masovne dostupnosti njihovih uradaka.

Banalne ispovijesti i iznošenje tuđeg „prljavog rublja“ pred javnost, mnogostruko su se povećali razvitkom mrežnih glasila i njihovih mogućnosti odašiljanja multimedijalnih sadržaja. Snimanje skrivenim kamerama, posebno namijenjenima za tu svrhu ili priručnih s dlanovnika i mobilnih telefona, u javnim zahodima, svlačionicama u trgovinama odjećom i na ostalim mjestima na kojima ljudi imaju pravo na zaštitu od pogleda drugih, i potom prikazivanjem u mrežnim glasilima, grubo se izruguje pravu na slobodu izražavanja jer ugrožava pravo drugih na privatnost. Voajerstvo, kao nepristojno zavirivanje u intimu drugih ljudi, nikad nije bilo moralno, a u pojedinim državama je i kažnjivo djelo. Mnoga suvremena mrežna glasila voajerstvo nude kao sadržaj koji prevladava, pa se to više nameće potreba za stalnim preispitivanjem granice između prava za informacijama i prava drugih na privatnost. Etika postaje važnija nego ikad, a etičnost u virtualnome svijetu nije više samo zadatak pošiljatelja, nego i primatelja poruka, to više što primatelj u mrežnim glasilima postaje i sam komunikator, pošiljatelj poruka kad god osjeti potrebu.

Mrežna glasila su uz postojeći stvorila usporedni virtualni svijet s virtualnim skupinama ljudi koje nisu statične poput stvarnih, nego su svakoga trenutka podložne promjenama, ovisno o njihovu zanimanju za određenu stvarnu ili virtualnu temu. Komuniciranje u virtualnom svijetu posve je novo i drukčije od klasičnog. Novi mediji koji su omogućili višesmjerno komuniciranje bez odmaka vremena ne razlikuju se od klasičnih samo u tehnološkim mogućnostima, nego u biti predstavljaju revolucionarnu promjenu u tisućljećima ustaljen način komuniciranja u kojemu je poznavanje identiteta sugovornika ključno za shvaćanje i procjenjivanje njihovih međusobnih odnosa. Nejasnost identiteta i bestjelesnost sudionika komunikacijskih procesa osnovna je i prevladavajuća odlika virtualnoga svijeta. U stvarnome svijetu jedno tijelo čini jedan identitet. Čak kad se osoba tijekom vremena postupno

kvalitativno mijenja, ovisno o promjeni okolnosti i starenju, tijelo joj ostaje čvrsto uporište. Stanovnici virtualnoga svijeta bestjelesni su, pa istodobno mogu imati više identiteta u istoj zajednici ili više različitih virtualnih zajednica. Čovjek može imati virtualnih identiteta (ličnosti) koliko ima vremena i energije za njihovo stvaranje. Muškarac može stvoriti ženski identitet, učenik se predstavljati kao da je znanstvenik, bolesnici koji očajno tragaju za izlječenjem od neke bolesti, mogu dobiti potpuno pogrešne savjete i upute od osobe koja se predstavlja liječnikom, a o medicini ništa ne zna.

Globalno dostupan „Divlji zapad“

Virtualni svijet postoji uz stvarni, i to se ne može pobiti. Takav kakav jest, stvoren novim medijima, nije, nažalost, i novi povijesni korak naprijed u ostvarenju razine kulture i ljudskih prava, dobroga ukusa i morala. U njemu se širi govor mržnje neslučenih razmjera, a uvrede, klevete i netolerancija ispunjavaju medijske poruke. Jedan od mogućih pristupa za prevladavanje toga stanja nudi ovaj rad. Medijskim obrazovanjem i moralnim odgojem te uzimajući u obzir stajalište da sloboda prestaje kad počne ugrožavati slobodu drugih, može se iz stanja „Divljeg zapada“, s kojim je moguće usporediti današnje komuniciranje u virtualnome svijetu, prijeći u suvremeno komuniciranje utemeljeno na moralnim načelima i demokratsko društvo koje živi prema pravilima većine, s uvažavanjem prava manjina. Najveći etički problem novih medija nije u etičnosti novinarskih priloga, nego u objavama čitatelja komunikatora koji nisu učili, niti ih zanima učiti etiku novinarstva.²

Da bi se razvila i povećala etičnost primatelja, poruka mrežnih glasila koji postaju komunikatori i time pošiljatelji globalno dostupnih medijskih poruka, treba na njih prvenstveno djelovati odgojem za medije temeljenim na njihovu kućnom odgoju, običajima i moralu, vjerskoj pripadnosti, filozofskim, sociološkim, etičkim i općeprihvaćenim uljudbenim načelima odgovornog življenja s uvažavanjem i neugrožavanjem drugih ljudi, poznavanjem i odgojem za ljudska prava te tek na kraju stečevinama novinarske etike. Sve to s nadom da primatelji

² Obradović, Đorđe: **Etičke dvojbe u mrežnim izdanjima dnevnih listova**, doktorska disertacija, Sveučilište u Zadru, Zadar, 2008., str. 372-384.

poruka koji u mrežnim glasilima postaju komunikatori poznaju barem jedan ili više od navedenih mogućih temelja etike javnoga govora.

Kad je riječ o novinarima kojima je stvaranje medijskih priloga struka od koje žive, oni nemaju mogućnost izbora i ne smiju podleći pritiscima središta moći. Novinari ne smiju promišljati hoće li poštovati etiku struke ili neće, kao što ni liječnici ne smiju promišljati hoće li liječiti ili neće, nego samo kako će to učiniti. Krepost je u ljudskoj moći i pred njima (novinarima) je mogućnost izbora. Nije to uvijek lako, ali moraju nastojati izabrati pravi put, premda i trpjeli zbog toga. Pravi novinar će prije ostati bez posla, nego postati nečije oružje usmjereno protiv tim središtima moći nepodobnih ljudi. Pravi novinar neće podleći pritiscima niti popustiti porocima (u širem smislu, kao što su potkupljivanje, nečasno stjecanje boljega radnog mjesta, plaćena obiteljska putovanja, skupi darovi za medijsku protuuslugu i slično), nego će djelovati u skladu s pravilima struke i novinarskom etikom. A novinarske udruge i drugi novinari koji mogu osigurati potporu javnoga mnijenja trebaju zaštititi one koji ostanu bez posla ili stradaju na drugi način zato što poštuju etička načela i pošteno rade svoj posao.

Nikomu ne treba braniti javne objave, ali medijski i etički obrazovani primatelji poruka tražit će medije kojima mogu vjerovati, koji poštuju osnovna načela novinarstva o točnom, istinitom, poštenom, uravnoteženom i nepristranom izvještavanju i koji vlastitu granicu slobode ne šire iza granice ugrožavanja prava drugih ljudi. Očito je da je odgoj za medije svih članova suvremenoga društva važan, više nego ikad u povijesti ljudskog roda, upravo zato što su tek poslije 2000. mnogi pasivni primatelji poruka postali aktivni sudionici komunikacijskih procesa na globalnoj razini. Ta se godina može smatrati prekretnicom jer su ubrzane internetske veze, proširile su se u mnoge zemlje i povećana je dostupnost stotinama milijuna običnih ljudi, dok se prije radilo o elitnim skupinama građana različitih kategorija.

Opće i medijsko obrazovanje

Prostački jezik u objavama punim neumjesnih primjedaba, uvreda, kleveta, psovki te omalovažavanje sugovornika, prevladavaju na internetskim forumima. Razlog za to jest nedostatak naobrazbe u najširem

smislu te riječi, koja obuhvaća i školovanje i kućni odgoj. Ne izriču se uvijek prostote u medijima za široku publiku namjerno. Često neobrazovani pojedinci, vrlo uspješne u djelatnosti kojom se bave, rabe neprimjerene riječi jer ne znaju druge i inače ih koriste u svakodnevnome životu.

Znanje i vještina koji ne počivaju na etičkim načelima opasnost su za čovječanstvo. Vještina i znanje izvedbe javnoga govora i novinarskih priloga, bez utemeljenja u etici, također su opasni. Danas znatno više nego prije, jer su utjecaj i dostupnost medija postali globalni pa se s mnogostrukim povećanjem njihove publike u jednakome omjeru povećala i opasnost od širenja štetnih sadržaja.

Ipak, cenzura nije rješenje na današnjem stupnju razvitka ljudskoga društva, a za demokraciju je jednako opasna autocenzura koju nameću vlast, druga središta moći (politička, gospodarska, nacionalna, vjerska, kulturna.), oglasivači, vlasnici medija ili upravljačke strukture u njima, izvan uredništva, korumpirani, nepošteni ili prestrašeni urednici, podzemlje ili bilo tko drugi o komu ovisi egzistencija novinara.

Oblikovanje medijskih sadržaja u svrhu manipuliranja lako je moguće i to s jedne strane moraju spriječiti sami mediji, a s druge moraju biti oprezni korisnici medijskih sadržaja. Velika je to odgovornost za jedne i druge i usložnjava njihove međusobne odnose. Za život u suvremenome društvu iz dana u dan sve važnije postaje obrazovanje, i opće i medijsko. Budući da nije lako odrediti granicu dosega nećijih prava do razine kad ona počinju ograničavati prava drugih ljudi, osim posebnim razmatranjem svakoga slučaja, važnost učenja i razumijevanja etike postaje još veća. Najbolje stanje jest kad ljudi koji se koriste svojim pravom na slobodu govora sami paze da ne povrijede prava drugih, neovisno o zakonskim propisima. Mogu li to? Mogu, ako su i sami etični i ako poštuju prava drugih. Je li to lako postići? Nije. Da jest, etika bi izgubila na važnosti, a ona s tehnološkim razvitkom i povećanjem sadržajnih i prodornih mogućnosti medija postaje sve više važna.

Bez visoko moralnog odnosa prema drugim ljudima i prirodi, tehnološki razvijena civilizacija može postati najbjeđnijim razdobljem čovjeka, a da bi mediji stvarali pozitivno ozračje, njima mora vladati čovjekoljublje. Isto tako, poštovanje novinara rast će ako oni budu sposobni na savršeno jednostavnom jeziku istinito predočavati što se zbiva. Budući da danas novinari nisu poštovana profesija i da u raznim

istraživanjima mnogi sudionici izjavljuju da ne vjeruju medijima, jasno je da ti preduvjeti za korisno i pošteno novinarstvo nisu ispunjeni.

Moguća rješenja i preporuke

Da bi se podignula etička razina javnih objava, nužno je promijeniti pojedine zakonske odredbe, kao i one u Kodeksu časti hrvatskih novinara. Konkretno, u „Općim načelima“ Kodeksa, prvi stavak koji glasi: „Pravo na informaciju, slobodu izražavanja i kritiku jedno je temeljnih prava svakog ljudskog bića bez obzira na spol, rasu, nacionalnu pripadnost, vjeroispovijest i političko opredjeljenje. Iz tog prava javnosti da upoznaje činjenice i mišljenja proizlazi i cjelina obaveza i prava novinara.“³, treba iza zadnje riječi dopuniti „i komunikatora uopće“, te ispred riječi „temeljnih“ umetnuti prijedlog „od“. Time bi se osiguralo da poštovanje temeljnih ljudskih prava postane obveza ne samo novinara, nego svih komunikatora koji javno objavljuju poruke. Ovo će iz dana u dan postajati sve važnije jer je opseg čitateljskih objava, koji se javljaju kao komunikatori u mrežnim glasilima, višestruko veći od opsega novinarskih priloga.

U poglavlju Kodeksa časti hrvatskih novinara naslovljenom „Prava i dužnosti“, u drugom stavku 3. članka pojam „objektivno“ treba zamijeniti izrazom „pošteno, nepristrano i uravnoteženo“, što je u skladu sa suvremenim dosezima u teoriji masovnih medija.

Drugi stavak poglavlja Kodeksa časti hrvatskih novinara naslovljen „Završne odredbe“ glasi: „Uredničkim aktima utvrđuje se i odgovornost u svezi provođenja Kodeksa za novinare koji nisu članovi Hrvatskoga novinarskog društva, a odnosi se to na autora i urednika svakoga objavljenog teksta, bez obzira na to bio on član uredništva, slobodni novinar ili vanjski suradnik.“⁴ U tome stavku treba promijeniti i dopuniti napomenu navedenu na kraju u novu koja bi glasila: „...bez obzira na to bio on član uredništva, slobodni novinar, vanjski suradnik ili čitatelj.“ Ova dopuna bi uključila i autore velikoga broja čitateljskih objava koji ne spadaju u vanjske suradnike u uobičajenom smislu, jer njih angažira uredništvo uz honorar ili bez njega, a čitatelji se javljaju sami. Tako bi i

³ Kodeks časti hrvatskih novinara, <http://www.hnd.hr/dokumenti/index.php>, 22. 8. 2008., 08:51

⁴Isto, 22. 8. 2008., 09:07

uredništva dobila obvezu uređivanja čitateljskih objava te novinarskih ili suradničkih priloga u skladu s etičkim načelima.

Trebalo bi dopuniti i Zakona o medijima novim člankom u glavi 4. „Medijska načela i obveze“⁵, koji bi glasio:

„Nakladnik je dužan preventivno djelovati radi sprječavanja moguće štete objavom neetičnih medijskih priloga obveznim uvođenjem povjerenika za etičnost u svako pojedino uredništvo.

Povjerenik za etičnost mora biti stručno obrazovana osoba, s minimumom naobrazbe položenim ispitom iz etike novinarstva na visokoškolskim ustanovama ili drugim oblicima obrazovanja u zemlji ili inozemstvu koji nose najmanje 3 ECTS boda.

Povjerenik za etičnost mora javno djelovati u slučajevima kršenja odredaba Kodeksa časti hrvatskih novinara, a nakladnik mora osigurati objavu njegovih zapažanja u glasilu na koje se odnosi.

Povjerenik za etičnost dužan je osmisliti i provesti program stručne izobrazbe od najmanje 30 školskih sati za novinare i suradnike koji rade taj posao, a nisu položili etiku novinarstva na visokoškolskim ustanovama ili drugim oblicima obrazovanja u zemlji ili inozemstvu koji nose najmanje 3 ECTS boda, a svake 3 godine najmanje jednom i za novinare s novinarskom naobrazbom u trajanju od najmanje 10 školskih sati.

U medijima koji se prodaju ili besplatno dijele u više od pola hrvatskih županija, ili imaju nacionalnu koncesiju za emitiranje programa, ili program emitiraju umreženo u više od pola hrvatskih županija na osnovi regionalnih ili lokalnih koncesija, povjerenik za medije tu dužnost mora obavljati profesionalno kao osnovni i jedini radni zadatak.

U lokalnim medijima i svim ostalim osim navedenih u prethodnom stavku, povjerenik za medije može taj posao obavljati uz druge radne zadatke ili biti vanjski suradnik.“

Iste obveze trebalo bi propisati i Zakonom o elektroničkim medijima, Zakonom o Hrvatskoj radioteleviziji i Zakonom o Hini.⁶

Kad bi se prihvatile predložene preporuke i rješenja unijela u medijske zakone i Kodeks časti hrvatskih novinara, uloga države u

⁵ **Zakon o medijima,**

http://www.vlada.hr/hr/content/download/12265/133993/file/Zakon_o_medijima_NN_59-04.htm, 24. 8. 2008., 11:16

⁶ Obradović, Đorđe: **Etičke dvojbe u mrežnim izdanjima dnevnih listova**, doktorska disertacija, Sveučilište u Zadru, Zadar, 2008., str. 363-367.

reguliranju medijskih objava, završila bi stvaranjem preduvjeta za samoregulaciju profesije na temeljnoj razini, u pojedinim glasilima. Upravo zbog zakonskog utemeljenja samoregulacije, vlasnici glasila ne bi smjeli bez pravnih posljedica izbjegavati takvu obvezu, a novinari bi mogli raditi bez straha od zatvorskih kazni i sudskih progona, spremni i sami doživjeti javnu kritiku od etičkih povjerenika kad god prekrše etička načela profesije. Bio bi to put i za povećanje ugleda novinarstva u javnosti, kao i preduvjet medijskog obrazovanja brojnih komunikatora koji pod krinkom prava na slobodu medija krše ljudska prava i slobode drugih.

Literatura

Obradović, Đorđe: **Etičke dvojbe u mrežnim izdanjima dnevnih listova**, doktorska disertacija, Sveučilište u Zadru, Zadar, 2008., str. 363-367.

Predmet istraživanja

Zakon o medijima

Zakon o elektroničkim medijima

Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji

Zakon o Hini

Kodeks časti hrvatskih novinara

